מאוצרות
לקוטי שיחות

נח (חלק טו, שיחה ב)

NOACH (VOL. 15, SICHAH 2)

SELECTIONS FROM
LIKKUTEI SICHOS

INSIGHTS INTO THE WEEKLY PARSHA
BY THE LUBAVITCHER REBBE

EXCERPT FROM

מאוצרות

לקוטי שיחות

SELECTIONS FROM

LIKKUTEI SICHOS

Translated and Annotated by
Rabbi Eliyahu Touger and Rabbi Sholom Ber Wineberg

נח

NOACH

NOACH II | נח ב

LIKKUTEI SICHOS, VOLUME 15, P. 42FF.

Adapted from the *sichos* delivered on *Shabbos Parshas Mikeitz,* 5726 [1965]; on *Shabbos Parshas Mishpatim,* 5726 [1966]; on 4 *Marcheshvan,* 5737 [1976]; and on 28 *Adar,* 5737 [1977]

Introduction

In the sixties and seventies, when the talks on which the *sichah* to follow were delivered,[1] a topic that featured frequently in Jewish journals and public discussions was whether there was a conflict between the Torah and science. In a world where scientific breakthroughs were rapidly changing the complexion of day-to-day life, there were those in the Torah community who felt on the defensive, as if they had to justify clinging to a tradition that had originated thousands of years earlier.

In this *sichah*, the Rebbe establishes a conceptual foundation that precludes the possibility of such a conflict existing. As axioms, the Rebbe quotes our Sages' teachings that a) the entire world and everything it contains was created "for the sake of the Torah and for the sake of the Jewish people,"[2] and b) "everything that the Holy One, blessed be He, created in His world, He created solely for His glory."[3]

Combining these two truths leads to the understanding that the ultimate intent of everything that G-d created is that it be used by the Jewish people in their service of Him. This twofold axiom also applies to secular knowledge. G-d brought it into being solely for the sake of enhancing the Jews' Divine service. As such, there is no possibility of secular knowledge refuting the Torah's validity.

In particular, this axiom holds true in the present era, as we are witnessing the fulfillment of a unique prophecy of the *Zohar,* which states[4] that: "In the six hundredth year of the sixth millennium,[5] the floodgates of supernal wisdom will open and the wellsprings of lower wisdom will burst forth, to prepare the world to enter the seventh millennium."

The fact that the *Zohar* links the flourishing of secular knowledge (the bursting forth of "the wellsprings of lower wisdom") to the expansion of Torah knowledge (the opening of "the floodgates of supernal wisdom") and "entering the seventh millennium (the era of *Mashiach*)" indicates that the entire intent of the breakthroughs in secular knowledge is to augment the proliferation of Torah study and to prepare for the coming of *Mashiach*.

The Rebbe illustrates this concept by citing the example of radio being used to spread the teachings of *Chassidus.* Needless to say, the relevance of these concepts has been amplified through the subsequent breakthroughs and developments in the fields of technology and communications and the different ways in which they have facilitated the spread of Torah knowledge.

---

1. The talks from which this *sichah* were adapted were delivered in 5726 and 5737 (1965–6 and 1976–7) respectively.

2. *Osios D'Rabbi Akiva,* 2; *Rashi, Bereishis* 1:1; *et al.*

3. The conclusion of *Pirkei Avos,* ch. 6.

4. *Zohar*, Vol. I, p. 117a.

5. The six hundredth year of the sixth millennium began in 1839.

The Rebbe further emphasizes that the implication of the *Zohar's* prophecy is not only that the advances in secular knowledge can be utilized to spread the Torah and its *mitzvos,* but that secular knowledge itself can reflect and provide corroboration for the Torah's truths. For example, Einstein's theory of relativity teaches that the world and all it contains constitutes a dynamic unity between two components: mass and energy. Does this not echo the mystic concept of *achdus HaShem,* that G-d's transcendent oneness permeates all existence?

In both these ways, the bursting forth of "the wellsprings of lower wisdom" can help mankind reach its ultimate goal, "entering the seventh millennium," when "the world will be filled with the knowledge of G-d as the waters cover the ocean bed."[6]

---

6. *Yeshayahu* 11:9.

A Deluge of Knowledge

When the Waters Began to Surge

The Torah relates:[1] **"In the six hundredth year of Noach's life… all the wellsprings of the awesome depths** of the earth **burst forth and the portals of heaven opened." The *Zohar* comments[2] in connection with that verse:**

> **In the six hundredth year of the sixth** millennium, **the floodgates of supernal wisdom will open and the wellsprings of lower wisdom will** burst forth, **to prepare the world to enter the seventh** millennium.[3]

To explain **the meaning of the terms "the floodgates of supernal wisdom" and "the wellsprings of lower wisdom"** {that are alluded to in the phrases[4] **"the wellsprings of the awesome depths** of the earth **burst forth"** (i.e., **"the wellsprings of lower wisdom"**) and **"the portals of heaven opened"** (i.e., **"the floodgates of supernal wisdom"**)}: **"Supernal wisdom" refers to the wisdom of the Torah, and "lower wisdom" to wisdom.**[5]

As is plainly evident, from that time[6]

א. בְּשַׁיְיכוּת צוּם פָּסוּק[א] "בִּשְׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי נֹחַ וגו' נִבְקְעוּ כָּל מַעְיְנוֹת תְּהוֹם רַבָּה (וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ)", שְׁטֵייט אִין זֹהַר[ב]: "וּבְשִׁית מְאָה שְׁנִין לְשְׁתִיתָאָה יִתְפַּתְּחוּן תַּרְעֵי דְחָכְמְתָא לְעֵילָא וּמַבּוּעֵי דְחָכְמְתָא לְתַתָּא וְיִתְתַּקַּן עָלְמָא לְאַעָלָא בִּשְׁבִיעָאָה כו'" - אַז אִין דִי יָארְן פוּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה פוּנֶעם אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי וֶועלְן זִיךְ עֶפֶענֶען דִי שַׁעֲרֵי הַחָכְמָה לְמַעְלָה אוּן דִי מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה לְמַטָּה אוּן דִי וֶועלְט וֶועט נִתְתַּקֵּן וֶוערְן אוֹיף צוּ קֶענֶען אַרַיְינְקוּמֶען אִין דֶעם אֶלֶף הַשְּׁבִיעִי.

דֶער פֵּירוּשׁ פוּן דִי צְוֵויי עִנְיָנִים "תַּרְעֵי דְחָכְמְתָא לְעֵילָא, וּמַבּוּעֵי דְחָכְמְתָא לְתַתָּא" [וֶועלְכֶע זַיְינֶען מְרוּמָּז אִין פָּסוּק הַנַּ"ל[ג]: "נִבְקְעוּ כָּל מַעְיְנוֹת תְּהוֹם רַבָּה (מַבּוּעֵי דְחָכְמְתָא לְתַתָּא) וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ (תַּרְעֵי דְחָכְמְתָא לְעֵילָא)"] אִיז: "חָכְמְתָא לְעֵילָא" מֵיינְט חָכְמַת הַתּוֹרָה, אוּן "חָכְמְתָא לְתַתָּא" - חָכְמוֹת הָעוֹלָם[ד];

אוּן ווִי מִיר זֶעעֶן טַאקֶע, אַז אִין

---

1. *Bereishis* 7:11.

2. *Zohar,* Vol. I, p. 117a. (The **standard published editions of the *Zohar* do not mention "the portals of heaven." However, Rav Avraham Galanti, as quoted in *Or HaChamah,* includes that phrase. Similarly, from *Ateres Rosh,* p. 55a, it appears that this is the wording of the *Zohar.***

3. See *Sanhedrin* 97a, which describes the seven millennia of the world's existence, emphasizing that the seventh millennium will be "the era that is entirely *Shabbos* and tranquility for all eternity."

4. **See Rav Avraham Galanti, *loc. cit.***

5. **The gloss to the *Zohar* entitled *Ashmores HaBoker,*** authored by R. Moshe Castro.

6. The six hundredth year of the sixth millennium began in 1839.

onward there have been enormous breakthroughs in the revelation of **the Torah's wisdom,** particularly with regard to ***pnimiyus haTorah,* the inner dimension of the Torah,** i.e., its mystical secrets.[7] **Thus,** when **the *Tzemach Tzedek*** was questioned about the fact that the year **5608 (1847–1848) was mentioned as one of the appointed dates for *Mashiach's* arrival,** he gave **the well-known response[8] that *Likkutei Torah* was published that year.**

{With this statement the *Tzemach Tzedek* was implying that the publication of *Likkutei Torah* embodied a foretaste of the revelation of the teachings of *Mashiach*, **for the** fundamental **new development that the advent of *Mashiach* will bring about is that "the world will be filled with the knowledge of G-d."**[9]}

The publication of *Likkutei Torah* continued an ongoing pattern: **A few years previously (in 5597** [1836]) ***Torah Or* was published,[10] enabling the study of *pnimiyus haTorah* to be conducted in a manner that allowed nurture to be derived[11] from the**

דֶעם זְמַן הַנַ"ל אִיז גֶעוָוען אַ הִתְגַלוּת יְתֵירָה אִין חָכְמַת הַתּוֹרָה, פוּן פְּנִימִיוּת הַתּוֹרָה[ה]

ווִי בַּאוואוּסְט דֶער מַאֲמַר הַצֶמַח־צֶדֶק[ו], אַז דֶער קֵץ דְבִיאַת הַמָשִׁיחַ אוֹיף שְׁנַת תר"ח, אִיז גֶעוָוען דָאס וָואס עֶס הָאט זִיךְ אִין יֶענֶעם יָאר אָפְּגֶעדְרוּקְט דֶער לִקוּטֵי תּוֹרָה [וַוייִל דֶער אוֹיפְטוּ פוּן בִּיאַת הַמָשִׁיחַ אִיז וָואס דַאמָאלְס וֶועט זַייְן "מָלְאָה הָאָרֶץ דֵעָה אֶת ה' גו'"[ז]]; אוּן מִיט עֶטְלֶעכֶע יָאר פְּרִיעֶר הָאט זִיךְ אָפְּגֶעדְרוּקְט דֶער תּוֹרָה אוֹר (אִין יָאר תקצ"ז[ח]) - וָואס דַוְקָא וֶוען דֶער לִימוּד (פוּן פְּנִימִיוּת הַתּוֹרָה) אִיז אִין אַזַא אוֹפֶן, וֶוערְט דֶער "יִתְפַרְנְסוּן"[ט] (פוּן סִפְרָא דִילָךְ) אוּן "יָפוּצוּ" פוּן דִי

---

7. **See the continuation of that passage in the *Zohar,* which states (p. 118a) that "When the day of *Mashiach's* advent will be nigh upon us, even the children of the world will be prepared to discover hidden wisdom."* See *Derech Emes* on *Zohar, loc. cit.* See the *sichah* appearing at the end of the series of *maamarim* entitled *Yom Tov shel Rosh HaShanah, 5666*** (1905), **and in *Likkutei Sichos,* Vol. 7, p. 206ff.**

* "Hidden wisdom" refers to the mystical knowledge of Kabbalah.

8. **See *Toras Shalom,* p. 237.**

9. ***Yeshayahu* 11:9; quoted and expanded upon in the conclusion of *Rambam's Mishneh Torah.* See also his citation of the verse in *Hilchos Teshuvah,* the beginning of ch. 9.**

10. **See *Hayom Yom,* entry 3 Shvat, *et al.***

11. The main text is borrowing the wording from ***Tikkunei Zohar,* the end of *Tikkun* 6. The introduction to the *Zohar* from *Mikdash Melech* interprets the term "Derive nurture" as referring to "the *explanation* of the true** [meaning] **of its statements."**

The gloss of *Kisei Melech* to *Tikkunei Zohar* states:

Specifically, in a later generation, close to the era of *Mashiach*... (even though) it is several hundred years after the *Zohar* **was revealed...** the Redemption has not yet arrived (**because the study** of the *Zohar* **must be conducted in a manner that (enables) nurture to be derived from it...** i.e., **that its profound concepts be explained according to the guidelines revealed by the *Arizal*... so that they can be comprehended....***

Although the study of the *Zohar* **in a cursory manner brings a desirable reward..., however, its unique virtue – that it will lead to "and you shall declare freedom,"** i.e., the coming of the Redemption – is merited **only when one derives nurture from its study and learns the meaning of its statements.**

See also the introduction of Rav Chayim Vital to *Shaar HaHakdamos.*

* On the physical plane, the body derives nurture from food when it is digested. Similarly, "nurture" – spiritual vitality – can be derived from mystical truths only when

***Zohar's* teachings and** made it possible for **the wellsprings of the Baal Shem Tov's teachings (which were revealed around the year 5500**[12] [1740])[13] **to be widely disseminated.**[14]

Simultaneously, **from that time onward there have been** qualitative and quantitative **quantum leaps in the development of secular knowledge.**

Explanation is necessary: It is understandable how the revelation of *pnimiyus haTorah* serves as a preparation for "entering the seventh millennium." **Since the new development that will characterize the era of *Mashiach* is that "the world will be filled with the knowledge of G-d as the waters cover the ocean bed,"**[9] **it is befitting that prior to that era (and in preparation for it)**[15] **there be a revelation of *pnimiyus haTorah*, which will reflect the nature of the teachings of *Mashiach*. However, what is the direct connection between the development and revelation of secular knowledge and "entering the seventh** millennium"?

Moreover, since the *Zohar* mentions both of these advances together, they evidently share an inherent connection. The beginning of a new phase in **the revelation of the wisdom of the Torah (in preparation for the era of *Mashiach*) serves as a catalyst for the** radical **growth of secular knowledge.**

The nature of their interrelationship requires explanation. Secular wisdom is seemingly **on a drastically lower plane than**

מַעְיְנוֹת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, וָואס זַיְין הִתְגַלּוּת אִיז גֶעוֶוען[א] אַרוּם שְׁנַת ת"ק[ב],

אוּן אַזוֹי הָאט זִיךְ דַאן אוֹיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן אַ הִתְפַּתְּחוּת יְתֵירָה אִין דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם.

דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין: בִּשְׁלָמָא דָאס וָואס דִי הִתְגַלּוּת פוּן פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה אִיז אַ הֲכָנָה "לְאַעָלָא בְּשְׁבִיעָאָה", אִיז מוּבָן. וַוייל הֶיוֹת אַז אִין יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וֶועט זִיךְ אוֹיפְטָאן דֶער עִנְיָן פוּן "מָלְאָה הָאָרֶץ דֵעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים", אִיז מַתְאִים, אַז פַאר דֶעם זְמַן, אַלְס הֲכָנָה[ג] דֶערְצוּ, זָאל זַיְין דֶער גִילּוּי פוּן פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה וָואס אִיז אַ "מֵעֵין" פוּן תּוֹרָתוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ; אָבֶּער וָואס פַאר אַ שַׁיְיכוּת הָאט דִי הִתְפַּתְּחוּת וְהִתְגַלּוּת פוּן דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם מִיט "לְאַעָלָא בְּשְׁבִיעָאָה"?

נָאכְמֶער: פוּן דֶעם וָואס דֶער זֹהַר בְּרֶענְגְט בֵּיידֶע זַאכְן בַּחֲדָא מַחְתָּא אִיז פַארְשְׁטַאנְדִיק, אַז זֵיי הָאבְּן אַ צוּזַאמֶענְהַאנְג צְווִישְׁן זִיךְ - אַז דָאס גּוּפָא וָואס עֶס הָאט זִיךְ דֶעמָאלְט אָנְגֶעהוֹיבְּן אַ נַיְיעֶ הִתְגַלּוּת אִין חָכְמַת הַתּוֹרָה (אַלְס הֲכָנָה צוּ יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ) אִיז "גּוֹרֵם" הִתְפַּתְּחוּת פוּן חָכְמוֹת הָעוֹלָם - דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין: אִין וָואס בַּאשְׁטֵייט דֶער קִישּׁוּר צְווִישְׁן זֵיי, וִויבַּאלְד אַז חָכְמוֹת הָעוֹלָם זַיְינֶען אָן אַן עֶרֶךְ נִידֶערִיקֶער

---

they are thoroughly explained so that a person can comprehend and internalize them.

12. **See the commentary of the *Or HaChayim* at the beginning of *Parshas Tzav*,** which states that the process leading to the dawning of the era of *Mashiach* began in the year 5500 (1739).

13. **More specifically, in 5494 (1733-1734), as stated in *Likkutei Dibburim*,** Vol. 1, p. 31a, ***et al.***, and in Eng. translation, Vol. 1, p. 71.

14. **See the Baal Shem Tov's letter, published at the end of *Ben Poras Yosef, et al.***

15. **See *Tanya*, ch. 37,** which states that the advent of the era of *Mashiach* depends on our Divine service during the era of exile.

the wisdom of the Torah, and *pnimiyus haTorah* in particular. Indeed, the *Zohar* refers to the latter as "**higher**" and the former as "**lower**".[16]

(לְתַתָּא) פוּן חָכְמַת הַתּוֹרָה[יד] (לְעֵילָא) וּבִפְרַט פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה?

Why Knowledge Was Imparted to Man

The explanation of the above concepts revolves around two fundamental axioms:

a) that **the entire world and everything it contains was created "for the sake of the Torah and for the sake of the Jewish people,"[17] and**

b) that "**everything that the Holy One, blessed be He, created in His world, He created solely for His glory.**"[18]

Combining these two truths **leads to the understanding that the ultimate intent of everything** that G-d **created is that it be used by the Jewish people in their service of G-d. This** twofold axiom **applies** not only to individual created beings but **also to secular knowledge.**[19] **The** Divine **intent in the** radical **advances that secular knowledge has undergone is** (to borrow **the wording of *Tanya***)[20] "**that it be used for the service of G-d or His Torah.**"

ב. דִי גַאנְצֶע וועֶלְט, מִיט אַלְץ וואָס גֶעפִינְט זִיךְ אִין אִיר, אִיז בַּאשַׁאפְן גֶעוואָרְן "בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה וּבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל"[טו] וְכָל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא בְרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ"[טו*] - אִיז פוּן דֶעם פַארְשְׁטַאנְדִיק, אַז דֶער תַּכְלִית וּשְׁלֵימוּת הַכַּוָּנָה פוּן יֶעדֶער בַּאשַׁאפֶענֶער זַאךְ אִיז אִין דֶעם וואָס זִי וועֶרְט אוֹיסְגֶענוּצְט, דוּרְךְ אִידְן, אִין עֲבוֹדַת ה׳.

און אַזוֹי אִיז עֶס אוֹיךְ בַּנוֹגֵעַ צוּ דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם[טז], אַז דִי כַּוָּנָה אִין דֶער הִתְפַּתְּחוּת פוּן דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם אִיז (בִּלְשׁוֹן הַתַּנְיָא[יז]) "לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לַעֲבוֹדַת ה׳ אוֹ לְתוֹרָתוֹ".

{**Nevertheless, not every person is capable of such an undertaking.**[21] **The Alter Rebbe continues** in *Tanya*[20] **that "This is the reason why *Rambam, Ramban,* and others like them occupied themselves** in secular wisdom." The implication is that such an endeavor **is relevant** solely **to unique individuals comparable** in stature **to those cited. When others of a lesser caliber** involve themselves in secular knowledge, then – **on the contrary** – they

[וויבַּאלְד אָבֶער אַז לַאו כָּל מוֹחָא סָבִיל דָא, און ווִי דֶער אַלְטֶער רֶבִּי אִיז דָארְט מְסַיֵּים "וְזֶהוּ טַעְמוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם וְהָרַמְבַּ"ן זַ"ל וְסִיעָתָן שֶׁעָסְקוּ בָּהֶן" אִיז דֶערִיבֶּער, אִיז עֶס שַׁיָּיךְ נָאר צוּ יְחִידֵי סְגוּלָּה מִסּוּג הַנַּ"ל, און דֶער וואָס אִיז נִיט שַׁיָּיךְ דֶערְצוּ, אִיז עֶס, אַדְּרַבָּה,

16. See *Or HaTorah, Bereishis,* Vol. 3, p. 496b; *Vayikra,* Vol. 1, p. 57ff.

17. *Osios D'Rabbi Akiva,* 2; *Rashi, Bereishis* 1:1; *et al.*

18. The conclusion of *Pirkei Avos,* ch. 6.

19. See *Derech Mitzvosecha,* p. 61b, which states that "**Every individual created being contains a dimension of *chochmah*** (Divine **wisdom). This is the origin of that created being's existence, and from *chochmah*** the Divine life-force **is drawn down to all the other aspects of its being.**" Consult that text.

20. *Tanya,* the end of ch. 8.

21. In the original, the Rebbe borrows an expression frequently used in texts of Kabbalah that literally means "Not every mind can bear this."

“enclothe the powers of wisdom, understanding, and knowledge possessed **by** their **G-dly souls in impurity.”**}[22]

”מַלְבִּישׁ וּמְטַמֵּא בְּחִינוֹת חַבַּ"ד שֶׁבְּנַפְשׁוֹ הָאֱלֹקִית“[יח]].

A Necessary Caveat

Before proceeding, **further clarification is called for: It is obvious that** the possibility of using secular knowledge for holy purposes **bears no connection to the issue of whether** young men and women **should attend college, university, or similar** institutions of secular learning. Attending such institutions violates **a severe prohibition and** is fraught with **danger (and “danger is more grievous than a prohibition”).**[23] **For the entire worldview that presently prevails in such institutions is permeated** and dominated **by the denial of G-d’s providence and** by the belief that **there is no entity or power that can influence** or affect **the “natural order” and its rules. Such a worldview is accepted as a given and constitutes the underpinnings of the entire course of study** in such institutions. The curriculum in **the overwhelming majority of** such schools **includes the study of heresy, belief in other deities,**[24] **and the like.**

Additionally, in most, indeed in almost all of these institutions, **shame knows no bounds and modesty** is unheard of. **One who** conducts himself or herself **modestly is mocked. The more one flaunts acceptable norms, the more laudable he is considered.**

The appalling situation on the campuses,

ג. דֶערְבַּיי מוּז מֶען בַּאווָארֶענֶען, כָּאטשׁ, אֵייגֶענְטְלִיךְ, אִיז עֶס זֶעלְבְּסְטְפַּארְשְׁטֶענְדְלִיךְ: כָּל הַנַּ"ל הָאט קֵיין שַׁיְיכוּת נִיט צוּ דֶער פְּרַאגֶע פוּן לֶערְנֶען אִין קַאלֶעדזשׁ אָדֶער אוּנִיווֶערְסִיטֶעט וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, ווָאס דָארְט אִיז דֶער אִיסוּר חָמוּר וְסַכָּנָה (וַחֲמִירָא סַכַּנְתָּא מֵאִיסוּרָא[יח*]) - ווָאס דֶער גַאנְצֶער אֲוִיר וְהַשְׁקָפָה פוּן דִי דַלֶ"ת אַמּוֹת (אִין דִי מוֹסְדוֹת בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה) דוּרְכְגֶענוּמֶען מִיט כְּפִירָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית פוּן דֶעם אוֹיבֶּערְשְׁטְן, נִיטָא קֵיין זַאךְ אָדֶער כֹּחַ ווָאס קֶען זִיךְ אַרַיינְמִישְׁן אִין הַנְהָגוֹת הָעוֹלָם וְחֻקָּיו (בִּיז אַז דָאס ווֶערְט אָנְגֶענוּמֶען אַלְס אַ זֶעלְבְּסְטְפַארְשְׁטֶענְדְלִיכְקַייט (ווָאס אֵין צְרִיכָה רְאָיָה) אוּן אַלְס אַ יְסוֹד צוּם גַאנְצְן שְׁטוּדִירְן, ווֶעלְכְן מֶען דַארְף גָארְנִיט דֶערְמָאנֶען בְּפֵירוּשׁ) - אִין דֶעם גְרֶעסְטְן טֵייל פוּן זֵיי ווֶערְן גֶעלֶערְנְט לִימּוּדֵי מִינוּת, אֱמוּנוֹת עֲבוֹדָה זָרָה[יט] וכו'.

וּבְרוּבָּם כְּכֻלָּם - זַיְינֶען נִיטָא גִּדְרֵי הַבּוּשָׁה וּצְנִיעוּת, בִּיז אַז מֶען אִיז מַלְעִיג אוּן מ'פְּרַאווֶעט לֵיצָנוּת פוּן דִי ווָאס רֶעכֶענֶען זִיךְ דֶערְמִיט, וְאַדְּרַבָּה כָּל הַפָּרוּץ יוֹתֵר - נַעֲלֶה יוֹתֵר וכו'.

וְכִמְפוּרְסָם דֶער מַצָּב הָאָיוֹם בְּזֶה

22. *Tanya, loc. cit.* See *Likkutei Sichos,* Vol. 12, p. 197ff., which describes different levels in the study of secular knowledge for the sake of holiness and further explains the *Tanya’s* reference to *Rambam* and *Ramban.*

23. *Chulin* 10a.

24. See *Rambam, Hilchos Avodas Kochavim* 2:2, which states: “The Holy One, blessed be He, commanded us not to read those books… not to ponder upon such matters… so that one not come to inquire about the worship of the false deity.” Consult that text, as well as the following *halachah, ibid.* 2:3.

most conspicuously **in the dormitories and recreational areas, is public knowledge; there is no need to elaborate on the alarming nature of the matter.**

אִין דִי קֶעמְפּוּסֶעס, דָארְמִיטָארִיס, מְקוֹמוֹת הַטִיּוּל וכו׳ - וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בְּדָבָר הַמַּבְהִיל בִּכְלַל, אוּן בְּמִדָּה הָאֲיֻמָּה כַּנַּ״ל בִּפְרַט.

A person should not comfort **himself by rationalizing that these things will not affect him, that he or she will** surely **be able to successfully withstand the challenge. There is an obvious rebuttal to such a claim: Even a completely righteous individual who has lived 120 years must, when beginning the very last day of his life, before his daily prayers, request of G-d,**[25] **"Do not confront me with challenge." These concepts can** of course **be elaborated upon, but here is not the appropriate place.**

דִי ״טַעֲנָה״ הַמְפוּרְסֶמֶת אַז עֶס (אָדֶער זִי) וֶועט עֶס נִיט שַׁאטְן אוּן עֶר וֶועט בַּיְישְׁטֵיין דֶעם נִסָּיוֹן אוּן אַזוֹי וַוייטֶער - אִיז אוֹיךְ מְפוּרְסָם דֶער אֵיינְפַאכֶער עֶנְטְפֶער, אַז אַ צַדִיק גָמוּר אֲפִילוּ דֶעם לֶעצְטְן טָאג פוּן זַיְין 120־טְן יָאר לֶעבְּן עֲלֵי אֲדָמוֹת וּבִתְחִלַּת הַיּוֹם אוּן פַאר זַיְינֶע תְּפִלּוֹת בֶּעט דֶעם אוֹיבֶּערְשְׁטְן ״אַל תְּבִיאֵנוּ לִידֵי נִסָּיוֹן״[יט*]. וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ כַּמָּה וְכַמָּה וְאֵין כַּאן מְקוֹמוֹ.

Enabling the Awareness of G-d

Returning to our point of initial focus: **It is evident from the fact that the *Zohar* links the development of secular knowledge to the preparations for "entering the seventh** millennium" **that the benefit that such knowledge brings to** one's **Divine service is expressed in a matter that itself prepares** us and the entire world **for the novel developments that will** characterize **the era of *Mashiach*.**

ד. ווִיבַּאלְד אַז דֶער זֹהַר פַּארְבִּינְדט דִי הִתְפַּתְּחוּת פוּן דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם מִיט דֶער הֲכָנָה ״לְאַעָלָא בִּשְׁבִיעָאָה״, אִיז מוּבָן, אַז דִי תּוֹעֶלֶת פוּן אָט דִי חָכְמוֹת אִין עֲבוֹדַת ה׳ דְרִיקְט זִיךְ אוֹיס אִין אַן עִנְיָן וָואס אִיז אַ הֲכָנָה פוּן דֶעם אוֹיפְטוּ וָואס וֶועט זַיְין בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

One of the fundamental developments to come about in the era of *Mashiach* is the fulfillment of **the prophecy,**[26] **"The glory of G-d will be revealed, and all flesh will see together that the mouth of G-d has spoken."** The prophecy is twofold: **Not only will the revelation of G-dliness follow the motif** implied by **"the world will be filled with the *knowledge* of G-d,"**[9] **but also** the motif implied by the words **"all *flesh* will see."** Even **physical flesh** – as it exists as a material entity –

פוּן דִי עִנְיָנִים עִיקָרִיִּים, וָואס וֶועלְן זִיךְ אוֹיפְטָאן בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ, אִיז דֶער יִעוּד[כ] ״וְנִגְלָה כְּבוֹד ה׳ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָו כִּי פִּי ה׳ דִבֵּר״, דְהַיְינוּ, אַז דֶער גִילוּי אֱלֹקוּת דְלֶעָתִיד וֶועט זַיְין נִיט נָאר אִין אַן אוֹפֶן, כַּנַּ״ל, פוּן ״מָלְאָה הָאָרֶץ דֵעָה אֶת ה׳ גו׳״, נָאר אוֹיךְ אִין אַן אוֹפֶן פוּן ״וְרָאוּ כָל בָּשָׂר״, אַז דֶער בָּשָׂר הַגַשְׁמִי וֶועט זֶען דֶעם

---

25. As mentioned in the Morning Blessings (based on *Berachos* 60b). See *Sanhedrin* 107a, which focuses on this matter.

26. *Yeshayahu* 40:5.

will see that "the mouth of G-d has spoken," i.e., that all existence is continuously being brought into being and maintained by G-d's word.[27]

In other words, not only will all mankind **perceive** G-dliness **with "the eye of the mind," i.e., with our spiritual perception, but rather – as the Mitteler Rebbe explains at length[28] – we will see** G-dliness **with our physical eyes. Moreover, the verse does not state "*the eyes of* all flesh will see" – as we say in our prayers "May our eyes behold..."[29] – but rather** that "***all flesh*** **will see," implying that physical flesh itself will perceive G-d's word.**

On this basis, we can appreciate why **the flourishing of secular knowledge is linked to preparing "to enter the seventh** millennium." **Utilizing secular knowledge "for the service of G-d or His Torah" is a preparation for all flesh to actually see and perceive G-dliness in their service of Him, through replicating this concept in microcosm.**

"פִּי ה' דִּבֵּר";

דָאס הֵייסְט עֶס וֶועט זַיְין נִיט בְּלוֹיז אַ רְאִיָּה "בְּעֵין הַשֵּׂכֶל הָרוּחָנִי", נָאר אוֹיךְ (ווִי דֶער מִיטֶעלֶער רֶבִּי[כ*] אִיז מַאֲרִיךְ) אַ "רְאִיָּה גַשְׁמִית בְּעַיִן הַגַּשְׁמִי"; אוּן נָאכְמֶער: פוּן דֶעם וָואס עֶס שְׁטֵייט "וְרָאוּ כָל בָּשָׂר" - נִיט "וְרָאוּ כָּל עֵינֵי בָשָׂר" [עַל דֶּרֶךְ "וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ"[כא]] - אִיז מַשְׁמַע, אַז נִיט נָאר דֶער "עַיִן הַגַּשְׁמִי", נָאר אוֹיךְ דֶער בָּשָׂר הַגַּשְׁמִי גוּפָא וֶועט דֶערְזֶען "כִּי פִּי ה' דִּבֵּר".

אוּן דָאס אִיז דִי שַׁיְיכוּת צְווִישְׁן דֶער הִתְפַּתְּחוּת פוּן דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם מִיט דֶער הֲכָנָה "לְאַעָלָא בִּשְׁבִיעָאָה" - וַוייְל דָאס וָואס מְ'נוּצְט אוֹיס דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם "לַעֲבוֹדַת ה' אוֹ לְתוֹרָתוֹ", הֶעלְפְט אַרוֹיס אִינֶעם מֵכִין זַיְין זִיךְ צוּ אַ "מֵעֵין" פוּן "וְרָאוּ כָל בָּשָׂר" - אַ רְאִיָּה גַשְׁמִית וּמוּחֲשִׁית - אִין עִנְיָנֵי עֲבוֹדַת ה'.

A Takeaway from Radio

An example that aptly illustrates **the above** concept: **One of the forces of "nature" that has existed ever since the time of Creation – although mankind was not yet aware of its existence – but that has** since **been recognized and developed over the last** decades,[30] **enables the voice of a person speaking in one place to be immediately heard in distant places – indeed, to the very ends of the earth and even on the moon, i.e., via the**

ה. אַ דוּגְמָא לַדָּבָר: אֵיינֶער פוּן דִי "טֶבַע"-כּוֹחוֹת, וָואס אִיז (גֶעוֶוען מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית בְּכָל תָּקְפּוֹ - אָבֶּער מֶענְטשְׁן הָאבְּן נִיט גֶעוואוּסְט פוּן עֶם, אוּן עֶר אִיז) אַנְטְדֶעקְט אוּן אַנְטְוִויקְלְט גֶעוָוארְן אִין דִי לֶעצְטֶע יָארְן, אִיז דֶער וָואס דֶערְמֶעגְלֶעכְט, אַז דֶער קוֹל פוּן אַ מֶענְטשְׁן וָואס רֶעדט אִין אַ בַּאשְׁטִימְטְן אָרְט זָאל תֵּיכֶף וּמִיַּד דֶערְהֶערְט וֶוערְן בְּרִיחוּק מָקוֹם, בִּיז אִין קַצְוֵי אֶרֶץ לְבָנָה

---

27. See *Tanya, Shaar HaYichud VehaEmunah,* ch. 1.

28. *Shaar HaEmunah,* ch. 25ff.; see also *Tanya,* ch. 36.

29. See also *Yeshayahu* 52:8 (cited in *Tanya, loc. cit.,* and *Shaar HaEmunah,* ch. 26): "They shall see with their very eyes."

30. The talks from which this *sichah* was adapted were delivered in 1965–6 and 1976–7 (5726 and 5737, respectively). Needless to say, the relevance of these concepts has been amplified through the subsequent breakthroughs and developments in the fields of technology and communications.

telephone, and to an even greater degree via the radio.[31] **More recently** it has become possible not only to *hear* a person's voice but **to also *see* him and all his actions.**

This breakthrough in natural science – the discovery **that it is possible to hear a person's every word and to see him instantaneously throughout the entire universe – provides one with a way of grasping and even visualizing how there is "an Eye that sees and an Ear that hears,"**[32] observing everything he does. **If physical eyes and ears are capable – thanks to the advances** in communications and technology – **of instantaneously seeing and hearing what goes on across the globe, how much more so can we understand how our actions and words are seen and heard by "the Eyes and Ears" Above,** as the Psalmist declares:[33] **"Shall He Who implants the ear not hear? Shall He Who forms the eye not see?"** And for G-d, **there are no limits whatsoever.** It can thus be understood that **everything that a person does, even in the most secret of places, is instantaneously** perceived by **"the Eye that sees and the Ear that hears." Consequently,** one can appreciate that **"all your deeds are inscribed in a book."**[32]

Since a person has an almost tangible example of this concept that he can see and relate to[34] **when meditating on how "G-d is standing over him… and observing him and examining his inner parts and heart** to see whether **he is serving Him properly,"**[35] **his understanding will not**

וכו׳ [דורך אַ ״טֶעלֶעפָאן״ אָדֶער, נָאכְמֶער[כב], דורך ״רַאדְיָא״]

און אַזוֹי, לֶעצְטְנְס, אויך: זֶען עֶם וְכָל תְּנוּעוֹתָיו וכו׳.

און דֶער אויפְטוּ אִין וֶועלְט - דִי מֶעגְלֶעכְקַיְיט צוּ הֶערְן כָּל הֶגֶה וְהֶגֶה פוּן אַ מֶענְטשְׁן, בְּאוֹתוֹ רֶגַע מַמָּשׁ, בְּכָל קַצְוֵי תֵבֵל און זֶעעֶן עֶם וכו׳ גִיט אַ צִיּוּר מוּחָשִׁי אִין דֶעם עִנְיָן פוּן, לְהַבְדִּיל ״עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת״[כג]. וְאַדְרַבָּא: מַה־דָאךְ אַז דֶער ״אֹזֶן״ שֶׁלְּמַטָּה קֶען בַּאלְד דֶערְהֶערְן [און עַל דֶּרֶךְ זֶה דֶער ״עַיִן״ שֶׁלְּמַטָּה - דוּרְךְ הִתְפַּתְּחוּת פוּן אַן אַנְדֶער כֹּחַ טִבְעִי - קֶען דֶערְזֶען] וָואס סְ׳טוּט זִיךְ בְּקַצְוֵי תֵבֵל - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בַּנּוֹגֵעַ כִּבְיָכוֹל צוּ דֶעם ״אֹזֶן״ [און ״עַיִן״] שֶׁלְּמַעְלָה (״הֲנוֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם יוֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט״[כד]), אַז אִין דֶעם זַיְינֶען נִיטָא קֵיינֶע הַגְבָּלוֹת חַס וְשָׁלוֹם; און דָאס אַלְץ וָואס אַ מֶענְטשׁ טוּט, אֲפִילוּ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, אִיז - בְּאוֹתוֹ רֶגַע מַמָּשׁ - דֶער ״עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת (וּבְמֵילָא) וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בְּסֵפֶר נִכְתָּבִים״[כג].

און וִויבַּאלְד אַז בַּיי אִים אִיז דָא אַ דוּגְמָא מוּחָשִׁית[כה] אִין דֶעם עִנְיָן, וֶועט דִי הִתְבּוֹנְנוּת זַיְינֶע, אִינֶעם עִנְיָן פוּן ״וְהִנֵּה ה׳ נִצָּב עָלָיו כו׳ וּמַבִּיט עָלָיו וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב אִם עוֹבְדוֹ כָּרָאוּי״[כו], זַיְין נִיט נָאר בְּדֶרֶךְ

---

31. See the section below entitled "A World Encompassed by Divine Truth."

32. *Pirkei Avos* 2:1.

33. *Tehillim* 94:9. See *Sefer HaMaamarim Kuntreisim,* Vol. 2, p. 279b ff., *et al.,* **where this concept is explained.**

34. See *Sefer HaMaamarim Kuntreisim,* Vol. 1, p. 226b, which explains that teaching via the use of **analogies** enables a student **to comprehend G-dliness in a more concrete manner. Consult that text. See also footnote 53 below.**

35. *Tanya,* ch. 41. See *Rama* (*Orach Chayim* 1:1; quoted by the Alter Rebbe in his *Shulchan Aruch, Mahadura Kama* 1:1–2 (*Mahadura Basra* 1:4–5), where it is emphasized that immediately upon awakening a person should focus on the fact that "the King of kings

merely be of an abstract and intellectual nature, (**which does not** necessarily **motivate a person to implement comprehensive change,**) **but will be appreciated and felt concretely.**[36] When the person identifies with the idea and can picture it in his mind's eye, **it impacts his emotions – and even his thoughts, speech, and actions – to a far greater degree.**

השגה פון א שכל עיוני [וואס ניט אלעמאל האט עס א פולע ווירקונג אויף א מענטשן], נאר אין אן אופן וואס איז נענטער צו די הרגשים גשמיים דהאדם און במילא מער פועל[כז] זיין אויף זיינע מדות שבלב ביז אויף מחשבה דבור ומעשה.

Solely for Spiritual Purposes

In an ultimate sense, as stated above,[37] **every entity in the world was brought into being** by G-d **"for the sake of the Torah and for the sake of the Jewish people."**[17] **Nevertheless, our Sages specify certain entities that were brought into being solely for a purpose explicitly associated with the Torah and its *mitzvos*. For example,** our Sages state:[38] **"The world was not worthy of using gold.** If so, why was gold **created? For the sake of the Sanctuary and for the sake of the *Beis HaMikdash*."**

ו. הגם אז אלע עניני העולם זיינען באשאפן געווארן "בשביל התורה ובשביל ישראל", פונדעסטוועגן געפינען מיר, אז חז"ל טיילן אויס געוויסע זאכן דורך מדגיש זיין, אז זיי זיינען באשאפן געווארן נאר צוליב זייער נוצן אויף א באשטימטן ענין פון תורה ומצוות; ולדוגמא: "לא היה העולם ראוי להשתמש בזהב ולמה נברא בשביל המשכן ובשביל בית המקדש"[כח].

There is a difference between the aforementioned entities and all other created beings: True, all other created beings were also created "for the sake of the Torah and for the sake of the Jewish people." Nevertheless, the objective of their creation can also be fulfilled indirectly **through utilizing them for worldly matters,** i.e., **for matters** not directly associated with the Torah and its *mitzvos*. Only **afterwards** will the fulfillment of their purpose become manifest, because **the**

דער חילוק צווישן די אויסגעטיילטע זאכן און אלע אנדערע באשאפענע זאכן איז: ביי די אנדערע עניני הבריאה, הגם אז אויך זיי זיינען באשאפן געווארן נאר "בשביל התורה ובשביל ישראל", קען אבער כונת בריאתם דורכגעפירט ווערן אויך ווען מען נוצט זיי לפועל

– the Holy One, blessed be He – is hovering over him." The statements of the Alter Rebbe and *Rama* are sourced in ***Moreh Nevuchim,* Vol. 3, ch. 52,** which emphasizes that a person should always be conscious that he is in the presence of G-d.

36. See *Shaar HaEmunah,* p. 45a, which states that a person **"responds emotionally more powerfully** to something that he actually sees than to something that he merely 'sees' with his mind's eye, being that physical sight **is more closely related to him** than intellectual thought." **Consult that source.**

37. See the section above entitled "Why Knowledge Was Imparted to Man."

38. *Shmos Rabbah* 35:1. In that source, **the *Midrash* also mentions other entities** that were created for a specific Divine intent.

particular worldly **matter will bring about a benefit in the service of G-d.**[39]

However, **gold, for example, is different. Since "the world was not worthy of using gold," when it is used for material matters it has been debased,** as it were, **being that the entire reason for its creation is that it be used for the Sanctuary and for the *Beis HaMikdash*. {It is only because man was granted free choice that G-d created gold in a manner that the option exists for him to use it for purposes other than the Sanctuary and the *Beis HaMikdash*.}**[40]

To apply these concepts to the *Zohar's* statement quoted initially**: The fact that the *Zohar* links the flourishing of secular knowledge to the revelation of *pnimiyus haTorah* and to "entering the seventh** millennium" **indicates that the entire intent of the breakthroughs in secular knowledge**[41] is to augment the revelation of the Torah as a whole, and *pnimiyus haTorah* in particular. **{Utilizing the benefit of this wisdom for other** additional **purposes was made possible only because** man was granted **free choice, as explained above.}**

The fact that **a benefit to the service of G-d can be derived from secular knowledge (as explained above)**[42] **does not express the true** Divine **intent in the**

אויף עִנְיָנֵי הָעוֹלָם (אויף דִּבְרֵי רְשׁוּת כו׳), נָאר וואָס פוּן דֶעם גוּפָא נֶעמְט מֶען אַרויס (שְׁפֶּעטֶער) אַ תּוֹעֶלֶת אִין עֲבוֹדַת ה׳.

דַאקֶעגְן בַּיי "זָהָב" לְדוּגְמָא, וועֶרְט גֶעזָאגְט אַז "לֹא הָיָה הָעוֹלָם רָאוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּזָהָב", אַז דָאס נוּצְן "זָהָב" אויף וועֶלְטְלֶעכֶע הִצְטַרְכוּת׳ן אִיז אַ יְרִידָה פַאר דֶעם זָהָב - וויַיל דֶער גַאנְצֶער טַעַם פוּן זַיְין בַּאשַׁאפְן וועֶרְן אִיז נָאר מְ׳זָאל עֶס נוּצְן דוּרְכְאוֹיס אויף צָרְכֵי הַמִּשְׁכָּן וְהַמִּקְדָּשׁ [עֶס אִיז מֶערְנִיט וואָס הֶיוֹת אַז עֶס דַארְף זַיְין בְּחִירָה חָפְשִׁית פוּן אַ מֶענְטשְׁן, דֶערִיבֶּער, הָאט דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער בַּאשַׁאפְן דֶעם זָהָב אִין אַן אוֹפֶן אַז מְ׳קֶען עֶס נוּצְן[כט] אויך נִיט "בִּשְׁבִיל הַמִּשְׁכָּן וּבִשְׁבִיל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ"].

און אַזוֹי אִיז עֶס אויך בַּנּוֹגֵעַ לְעִנְיָנֵנוּ: וויבַּאלְד אַז דֶער זֹהַר פַארְבִּינְדט דִי הִתְפַּתְּחוּת פוּן חָכְמוֹת הָעוֹלָם מִיט דֶער הִתְגַּלּוּת פוּן (פְּנִימִיּוּת) הַתּוֹרָה און מִיט "לְאַעֲלָא בִּשְׁבִיעָאָה" - אִיז דָאס גוּפָא אַ בַּאווַיְיז, אַז דָאס אִיז דִי גַאנְצֶע כַּוָּנָה[ל] פוּן זֵייעֶר הִתְפַּתְּחוּת [דָאס וואָס מְ׳קֶען נוּצְן דִי תּוֹעֶלֶת פוּן דִי חָכְמוֹת אויף אַנְדֶערֶע עִנְיָנִים, אִיז עֶס נָאר מִצַּד דֶעם טַעַם פוּן בְּחִירָה חָפְשִׁית, כַּנַּ״ל].

דָאס הֵייסְט אַז מִיט דֶעם אַלֵיין, וואָס מְ׳קֶען פוּן דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם אַרויסְקְרִיגְן אַ תּוֹעֶלֶת אִין עֲבוֹדַת ה׳ (עַל דֶּרֶךְ הַנַּ״ל סְעִיף ד׳) פִּירְט זִיךְ נָאךְ נִיט אויס דֶער אֱמֶת׳עֶר תַּכְלִית פוּן זֵייעֶר הִתְפַּתְּחוּת (וויַיל דֶערְמִיט

---

39. To give an example from everyday life: A person eats in order to nourish his body. Although the act of eating is not holy in and of itself, he can use the energy derived from ingesting the food for his Divine service.

40. See a parallel in ***Rashi, Bereishis* 1:4, which quotes *Aggadic* sources** that state that the light created on the first day was set aside for revelation in the Ultimate Future. Similarly, **our Sages state (*Shabbos* 28b, cited by *Rashi, Shmos* 25:5) that the *tachash*** was created solely so that its hide be used for the Sanctuary**. There are additional examples** of this concept.

41. Since these developments came about solely for this intent and purpose, this purpose **constitutes the totality of their existence. See the detailed explanation in *Likkutei Sichos,* Vol. 19, p. 192ff.**

42. See the section entitled "A Takeaway from Radio."

development and flourishing of this knowledge, (**for** such benefits **involve worldly matters; it is only that** these worldly matters **lead to a certain benefit in Divine service.**)

The ultimate intent of the development and flourishing of secular knowledge **is that the knowledge itself be utilized for** enhancing the observance of **the Torah and its *mitzvos*. Moreover, since the *Zohar* links the development and flourishing** of this knowledge **to the era in which the revelation of *pnimiyus haTorah*** simultaneously **flourished, it follows that the fundamental intent is to utilize** the development of secular knowledge as a means **of revealing and disseminating *pnimiyus haTorah*.**

זַיְינֶען זֵיי אַלֵיין נִיט מֶער ווִי אַן עִנְיָן פוּן רְשׁוּת (עוֹלָם) פוּן וועלכְן מְ'בַּאקוּמְט אַ גֶעווִיסֶע תּוֹעֶלֶת אִין עִנְיָנֵי עֲבוֹדַת ה').

דִי אֲמִתִּית הַכַּוָּנָה פוּן זֵייעֶר הִתְפַּתְּחוּת אִיז, ווען מְ'נוּצְט דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם עַצְמָן פַאר אַן עִנְיָן פוּן תּוֹרָה וּמִצְווֹת; אוּן נָאכְמֶער: ווִיבַּאלְד דֶער זֹהַר אִיז מְקַשֵּׁר זֵייעֶר הִתְפַּתְּחוּת מִיט דֶעם זְמַן הִתְגַּלּוּת פוּן פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, דַארְף מֶען זָאגְן, אַז דֶער עִיקָר הַמְכֻוָּן אִיז צוּ נוּצְן זֵיי פַאר דֶער הִתְגַּלּוּת אוּן הֲפָצָה פוּן פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה.

A World Encompassed by Divine Truth

As mentioned above,[43] **the novel development that is to occur during the era of *Mashiach*** is reflected in two prophecies: **that "the world will be filled with the knowledge of G-d as the waters cover the ocean bed," and that this novel revelation will follow the motif of "all flesh will see together."** These two **thrusts are reflected in the novel accomplishment and in the intent of using secular knowledge for the dissemination of *pnimiyus haTorah*, which is a foretaste of the teachings of *Mashiach*. For in doing so, the revelation of *pnimiyus haTorah* lays the groundwork for the teachings of *Mashiach*, providing a foretaste of** the fulfillment of the prophecies that **"the world will be filled with the knowledge of G-d as the waters cover the ocean bed"** and that **"all flesh will see together."**

By way of example: When the radio[30] **is used**

ז. ווִי גֶערֶעדט פְרִיעֶר (סְעִיף ג'), בַּאשְׁטֵייט אַ חִידוּשׁ וָואס ווֶעט זִיךְ אוֹיפְטָאן בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ, אִין צְווֵיי עִנְיָנִים: "מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים", אוּן דָאס גוּפָא אִין אַן אוֹפֶן פוּן "וְרָאוּ כָל בָּשָׂר גו'"; אוּן כְּעֵין זֶה אִיז אוֹיךְ דֶער אוֹיפְטוּ אוּן מְכֻוָּן אִין נוּצְן דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם אוֹיף דֶער הֲפָצָה פוּן, לְהַבְדִּיל, פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה (וָואס אִיז כַּנַּ"ל אַ "מֵעֵין" פוּן תּוֹרָתוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ) - ווַיְיל דוּרְכְדֶעם אִיז דֶער גִּילּוּי פוּן פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה אַלְס הֲכָנָה צוּ תּוֹרָתוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ אִין אַן אוֹפֶן (עַל כָּל פָּנִים אַ "מֵעֵין") פוּן דִי צְווֵיי עִנְיָנִים הַנַּ"ל ("מָלְאָה הָאָרֶץ גו'", "וְרָאוּ כָל בָּשָׂר גו'").

אַ דוּגְמָא לַדָּבָר: בְּשַׁעַת מֶען נוּצְט אַ "רַאדְיָא" אוֹיף צוּ

43. See the section entitled "Enabling the Awareness of G-d," above.

to disseminate *pnimiyus haTorah*, the concept in *pnimiyus haTorah* being conveyed is actually being heard throughout the farthest reaches of the world. Moreover, this enables the teachings of *Chassidus* being transmitted on the radio to encompass the entire world, including even places where there is no receiver to actually pick up the sounds being transmitted via the radio waves. **For as is well known,** radio waves **transmit the** teacher's **voice throughout the entire world, not merely *in potentia* but rather in actual fact.** Radio waves diffuse throughout the world; were one to have a powerful-enough receiver, the voice could be heard anywhere. However, **the receiver,** as its name implies, **only has the ability to *receive* the radio waves** and transform them into the sound of the original voice**; it *does not create a new voice*.**

Thus, utilizing secular knowledge to disseminate *pnimiyus haTorah* reflects how and serves as a foretaste for:

a) "the world will be filled with the knowledge of G-d as the waters cover the ocean bed," for the teachings of *pnimiyus haTorah* **are being heard** throughout the world**, in every place; and** how

b) "all flesh will see together," for in actual fact, the voice of the person who is teaching *pnimiyus haTorah* **is heard instantaneously** and simultaneously by all**.**

פאַרשפּרייטן פּנימיות התורה, ווערט דורכדעם געהערט דער געלערנטער ענין פון פּנימיות התורה - בגשמיות, און בכל קצוי תבל;

און נאָכמער: די דברי חסידות וואָס ווערן געלערנט אויף "ראַדיאָ" נעמען דורך די גאַנצע וועלט, אפילו אין אַן אָרט וואו ס'איז ניטאָ קיין ראַדיאָ־כלי אויפצונעמען דעם קול (ווי ס'איז ידוע, אַז דער קול איז זיך מתפשט אומעטום, בכל קצוי תבל, און ניט נאָר בכח נאָר אויך בפועל - די אויפנאַם־כלי איז נאָר בכח צו אויפכאַפּן דעם קול און אים צו ענדערן אויף פאַרשידענע אופנים, אָבער ניט צו מחדש זיין אַ קול).

קומט אויס, אַז דורכן נוצן די חכמות העולם אויף הפצת פּנימיות התורה איז דאָ אַ מעין פון: (א) "מלאה הארץ דעה את ה' גו'" - אָן קיינע הגבלות, בכל מקום ומקום. (ב) אין אַן אופן פון "וראו כל בשר גו'" - דער קול ווערט געהערט בגשמיות באותו רגע ממש.

Achdus and Einstein

A further point: Radio waves are **merely** an example that **demonstrates how secular knowledge can be utilized** to disseminate *pnimiyus haTorah*, i.e., how it serves as an intermediary **for another purpose** – for propagating **the Torah and its *mitzvos*.** However, **it does *not* exemplify how** secular **knowledge is connected to holiness in and of itself. The true unity between secular knowledge and the**

ח. דער ענין הנ"ל איז אָבער אויך נאָר וואָס מ'נוצט אויס די חכמות העולם אויף אַ צווייטער זאַך - אויף אַן ענין פון תורה ומצוות, אָבער אין די חכמות מצד עצמן זעט זיך ניט אָן קיין שייכות צו קדושה; די אמת'ע פאַראייניקונג צווישן חכמות

הָעוֹלָם מִיט תּוֹרָה אִיז, אַז אִין דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם גוּפָא דֶערְזֶעט מֶען עִנְיָנִים פוּן פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה[לא].

אֵיינֶער פוּן דִי עִנְיָנִים עִיקָרִיִּים וואוּ מְ׳זֶעט עֶס בְּמוּחָשׁ: פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה קוּמְט צוּ מְגַלֶּה זַיְין דִי אַחְדוּת הַפְּשׁוּטָה[לב] פוּן אוֹיבֶּערְשְׁטְן אִין וֶועלְט, אַז נִיט קוּקְנְדִיק וָואס עֶס זַיְינֶען פַאראַן אַ רִיבּוּי נִבְרָאִים אִיז דֶער רִיבּוּי נִיט קֵיין סְתִירָה צוּ דֶער אַחְדוּת הַפְּשׁוּטָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא[לג], וַוייְל, אַדְּרַבָּה, דֶער רִיבּוּי גוּפָא נֶעמְט זִיךְ דַוְקָא מִצַּד דֶער אַחְדוּת הַפְּשׁוּטָה פוּן אֱלֹקוּת, ווִי ס׳וֶוערְט עֶרְקְלֶערְט בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת[לד].

ווִיבַּאלד דִי אֱמֶת׳עֶ מְצִיאוּת פוּן וֶועלְט אִיז דִי אַחְדוּת הַפְּשׁוּטָה פוּן אֱלֹקוּת, דֶערְפַאר דְרִיקְט זִיךְ אוֹיס אָט דִי אַחְדוּת אוֹיךְ אִין דֶער מְצִיאוּת פוּן וֶועלְט גוּפָא, אַז אִין וֶועלְט גוּפָא אִיז דָא דֶער עִנְיַן הָ״אַחְדוּת״.

און דֶער עִנְיָן - דִי אַחְדוּת וָואס אִיז פַאראַן אִין וֶועלְט (וָואס בִּפְנִימִיּוּתָהּ אִיז עֶס דִי אַחְדוּת הַפְּשׁוּטָה פוּן אֱלֹקוּת) - וֶוערְט מֶער אוּן מֶער נִתְגַּלֶּה מִיט דֶער הִתְפַּתְּחוּת פוּן חָכְמוֹת הָעוֹלָם:

אַמָאל הָאט מֶען גֶעמֵיינְט, אַז יֶעדֶערֶער פוּן דִי טֶבַע־כּוֹחוֹת אִיז אַ כֹּחַ נִפְרָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אוּן אַז דֶער חוֹמֶר פוּן יֶעדֶער מְצִיאוּת אִין וֶועלְט אִיז צוּנוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט פוּן מֶערֶערֶע פַארְשִׁידֶענֶע יְסוֹדוֹת (עֶלֶעמֶענְטְן); אָבֶער וָואס מֶער עֶס

Torah is expressed when the former itself demonstrates the truths of *pnimiyus haTorah*.[44]

To cite an example of a fundamental concept in physics **that illustrates this point: *Pnimiyus haTorah* reveals that G-d's simple unity** (*achdus hapeshutah*)[45] encompasses **this** material **world. Despite the existence of a multitude of created beings, that multiplicity does not pose a contradiction to G-d's simple Oneness.**[46] **On the contrary, as explained in many sources,**[47] **this very multiplicity *stems from* that selfsame oneness.**

Since the true existence of the world is G-d's simple Oneness, it follows that **such oneness is reflected in the existence of the world itself; i.e., the inner dimension of the world itself is** characterized by **oneness.**

This concept – that the unity that pervades the world, which from the standpoint of **its inner dimension, is a reflection of G-d's simple Oneness – is being progressively revealed to an ever greater extent as secular knowledge develops and flourishes.**

In the not-so-distant **past it was believed that each of the world's "natural forces" is an independent entity unto itself and that all physical matter is made up of various discrete elements. However, with the**

44. See the continuation of the passage in the *Zohar,* Vol. 1, p. 118a, cited in footnote 7: "In that era it will be revealed to all, as it is written (*Tzephaniah* 3:9): 'Then I will transform the nations….'"

45 That oneness is defined (***Sefer HaMaamarim 5678,* p. 134) as "'simple oneness': 'oneness' without any multiplicity whatsoever, and 'simple' without any division whatsoever."**

46. On the contrary, the fact that many entities exist and that they are all permeated by G-d's Oneness reveals a deeper dimension of unity. This reflects **the advantage** possessed by the oneness alluded to by the word ***echad* over** the oneness alluded to by the word ***yachid.* See *Torah Or,* p. 55b; *Imrei Binah, Shaar HaKerias Shema,* ch. 8 ff.; *et al.***

47. See *Derech Mitzvosecha,* p. 49a, *et al.*

progressive development of secular knowledge, there has been a realization that the multiplicity and diverseness among the elements are only external. As one becomes increasingly **aware of the manner in which these seemingly discrete elements combine and how they contract and expand, he comes to appreciate that the existence of the world** and all it contains **constitutes** a dynamic **unity between two components: mass and energy.**

{**True oneness exists only within – and as a result of – G-dliness.**[48] **Therefore,** the manner in which **created beings can reflect oneness is that their existence entails a unity of two components: mass and energy.**}[49]

The above explanation **reflects the link between the flourishing of secular knowledge and the revelation of *pnimiyus haTorah*,** a connection necessary **"to prepare the world to enter the seventh** millennium."[50]

The revelation of *pnimiyus haTorah* engenders[51] **the development of secular knowledge**[52] **because in this way,** *pnimiy-*

שְׁטַײַגְט דִי אַנְטְוִויקְלוּנְג פוּן דִי חָכְמוֹת הָעוֹלָם, אַלְץ מֶער קוּמְט מֶען צוּ דֶער הַכָּרָה אַז אָט דֶער רִיבּוּי אוּן פִּירוּד אִין בַּאשְׁטַאנְד פוּן דִי יְסוֹדוֹת אִיז נָאר אַן עִנְיָן חִיצוֹנִי, דֶער אוֹפֶן הַצִּירוּף פוּן חֲלָקִים, צִמְצוּם וְהִתְפַּשְּׁטוּת שֶׁלָּהֶם וכו׳ אוּן מְ׳אִיז אַלְץ מֶער מְמַעֵט זַײעֶר סְכוּם - בִּיז צוּ אַנֶערְקֶענֶען אַז דִי נְקוּדַּת הַמְּצִיאוּת פוּן װעֶלְט בַּאשְׁטֵייט פוּן דֶער פַאראֵײנִיקוּנְג פוּן דִי צְוֵויי עִנְיָנִים כַּמּוּת אוּן אֵיכוּת (חוֹמֶר נוֹשֵׂא הַכֹּחַ אוּן דֶער כֹּחַ) [אַחְדּוּת הַפְּשׁוּטָה אִיז אִין (אוּן מִצַּד) אֱלֹקוּת[לה] - אוּן דֶערִיבֶּער בַּאשְׁטֵייט דִי מְצִיאוּת פוּן נִבְרָא, מִצַּד עַצְמוֹ, פוּן דֶער הִתְאַחְדּוּת פוּן צְוֵויי פְּרָטִים - כַּמּוּת אוּן אֵיכוּת[לו]].

אוּן דָאס אִיז דֶער קֶשֶׁר צְוִוישְׁן דֶער הִתְפַּתְּחוּת פוּן חָכְמוֹת הָעוֹלָם מִיט דֶער הִתְגַּלּוּת פוּן, לְהַבְדִּיל, פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, אַלְס אַ הֲכָנָה צוּ "יִתְתַּקֵּן עָלְמָא לְאַעָלָא בִּשְׁבִיעָאָה"[לז]:

דֶער גִּילּוּי פוּן פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה בְּרֶענְגְט מִמֵּילָא[לח] אוֹיךְ דִי הִתְפַּתְּחוּת פוּן חָכְמוֹת הָעוֹלָם, וַוײַל דוּרְכְדֶעם[לט]

---

48. **See the** Rebbe's **letter published in *Igros Kodesh*, Vol. 3, pp. 31–33 and in *Likkutei Sichos*, Vol. 15, pp. 473–474,** which explains this concept.

49. **See Ibn Ezra's introduction to his commentary on the Torah: "Why** does the Torah's narrative of Creation **begin with** the letter ***beis*? To show that G-d is One,** which is alluded to with an *alef*. **In contrast, created beings are characterized by duality: *etzem* and *tzurah*** ['essence' and 'form']." **See *Rambam*, *Hilchos Yesodei HaTorah* 4:1,** which states that "These fundamental [elements], however, are a combination of matter and form alone." See the explanation of that statement in ***Bahd Kodesh*, sec. 4, and notes.**

The Rebbe is emphasizing that G-d's transcendent Oneness lies at the core of all existence. Physics – being a natural science – cannot conceive of true oneness, because such a concept runs contrary to the fundamentals of material existence. However, by conceiving of existence as a dynamic flux between two components, mass and energy, it reaches as close to unity as a human mind can.

50. **See the conclusion of ch. 11 in *Rambam's Hilchos Melachim* (in the portion deleted by the censor): "All these matters… will only serve to pave the way for the coming of King *Mashiach* and for the betterment of the entire world,** motivating the nations **to serve G-d together." See there at length. How much more so does** that motif **apply** to the development of secular knowledge, as discussed in the main text!

51. Although the development of secular knowledge is merely an outgrowth of the flourishing of *pnimiyus haTorah*, it represents a matter of significance. **See the analogy given in *Siddur im Dach*, p. 293d,** which states that **even the leftovers from a king's feast** represent a feast in and of themselves.

52. **See *Rambam's* introduction**

אִיז דֶער "מֵעֵין" פוּן תּוֹרָתוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ (וָואס אִיז מְגַלֶּה אַחְדּוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִין וֶועלְט) אִין אַן אוֹפֶן (עַל כָּל פָּנִים) פוּן אַ "מֵעֵין" פוּן "וְרָאוּ כָל בָּשָׂר גו'" - אַז וֶועלְט גוּפָא וֶוערְט אַ "כְּלִי" צוּ אַחְדוּת ה', מֶען זֶעט דֶעם עִנְיָן הָ"אַחְדוּת" אִין וֶועלְט גוּפָא,

וָואס דַאן כַאפְּט מֶען זִיךְ אַז אִין אֱמֶת'ן אִיז דִי אַחְדוּת נִיט עֶפֶּעס אַנְדֶערְשׁ וִוי דִי אַחְדוּת הַפְּשׁוּטָה פוּן אֱלֹקוּת[מ] (וָואס וֶוערְט נִתְגַּלֶּה אִין פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה),

וָואס דוּרְךְ דֶעם וֶוערְט "יִתְתַּקֵּן עָלְמָא לְאַעָלָא בִּשְׁבִיעָאָה", בְּקָרוֹב מַמָּשׁ.

(משיחות ש"פ מקץ וש"פ משפטים תשכ"ו, ד' מרחשון וכ"ח אדר, תשל"ז)

us haTorah, **the foretaste of** ***Mashiach's*** **teachings (which will reveal G-d's Oneness in the world), provides at least a preview of** the fulfillment of the prophecy **"all flesh will see," that the world** as it exists **in its own context will become a medium for G-d's Oneness. The world itself demonstrates the concept of unity, making possible the realization that in truth, the unity in the world is nothing other than** an expression **of G-d's simple Oneness**[53] **(as revealed in** ***pnimiyus haTorah*****).** And it is precisely knowledge of this nature that **"prepares the world to enter the seventh** millennium." **May this take place in the immediate future.**

---

to his ***Commentary on the Mishnah*****,** where he explains that **"the most admirable of all intellectual activity is to picture in one's mind the Oneness of G-d… All other wisdom merely trains the mind until it can grasp G-dly knowledge." See the elaborate explanation in that text.**

53. See *Sefer HaMaamarim Kuntreisim,* Vol. 1, p. 226b, **which explains that through using examples of material entities** when explaining spiritual concepts, **"the G-dly soul refines and purifies its portion in the world, i.e., those physical entities through which he grasps G-dliness. He sees a G-dly dimension in them, i.e., he sees the analogue,** the spiritual truth that is the source of the physical entity, **as it is enclothed in the analogy,** the physical entity that comes into being as a result of it, **and how in truth, the two** – the spiritual truth and the physical entity – **are indeed one." See the lengthy explanation in that text.**

א) פרשתנו ז, יא.

ב) ח"א קיז, א. - בדפוסים שלפנינו לא הובא סיום הכתוב ("וארובות השמים נפתחו"). אבל ברבי אברהם גלנטי הובא באור החמה לזהר כאן, וכן בעטרת ראש (נה, א) משמע, שגרסי בזהר גם סיום הכתוב.

ג) רבי אברהם גלנטי שבהערה הקודמת.

ד) ספר אשמורת הבוקר (שאלוניקי, תרי"ב) לזהר.

ה) ועיין שם בזהר (קיח, א): וכד יהא קריב ליומי משיחא אפילו רביי דעלמא זמינין לאשכחא טמירין דחכמתא כו'. וראה דרך אמת שם. וראה בארוכה שיחה שנדפסה בסוף המשך תרס"ו. לקו"ש ח"ז ע' 206 ואילך.

ו) ראה תורת שלום ע' 237.

ז) ישעי' יא, ט. ובארוכה - רמב"ם בסיום וחותם ספרו יד החזקה, עיי"ש (ושם הלכות תשובה רפ"ט).

ח) ראה היום יום ע' טז. ובכמה מקומות.

ט) לשון התקוני זהר (תקון ו בסופו). ובהקדמת מקדש מלך לזהר: יתפרנסון .. כשיפורש להם אמיתות מאמריו כו'. ובכסא מלך (לתקוני זהר שם): בדרא בתראה דוקא קרוב לימות המשיח כו' (אף אשר) זה כמה מאות שנים שנתגלה כו' (כי הלימוד צריך להיות דוקא באופן של) יתפרנסון כו' יפורשו מאמריו העמוקים בהקדמות שגילה האר"י זלה"ה כו' שיבינו כו' כי הלומד גירסא בעלמא הגם שיש לו שכר טוב כו' עם כל זה הסגולה דבגיני' וקראתם דרור היא כשיתפרנסון וילמדו פירושי המאמרים כו'. - ראה גם כן הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות.

י) אגרת הקדש דהבעש"ט - נדפסה בסוף ספר בן פורת יוסף. ובכמה מקומות.

יא) שנת תצ"ד (לקוטי דיבורים ח"א לא, א. ועוד).

יב) עיין אור החיים ריש פרשת צו.

יג) ראה תניא רפל"ז.

יד) ראה אור התורה בראשית תצו, ב ואילך. שמיני ע' נז ואילך.

טו) אותיות דרבי עקיבא ב'. פרש"י ר"פ בראשית. ועוד.

טו*) אבות ספ"ו.

טז) להעיר מדרך מצותיך (סא, ריש ע"ב), דבכל נברא פרטי יש בחינת חכמה שהיא ראשית הנברא ומחכמה נמשך אחר כך לשאר חלקיו כו', ע"ש.

יז) ספ"ח.

יח) תניא שם. - דרגות שונות בלימוד חכמות העולם לשם שמים, וכן דיוק לשון התניא "שיודע .. הרמב"ם ורמב"ן ז"ל" - נתבאר בלקו"ש חי"ב ע' 197 ואילך.

יח*) חולין יוד, א.

יט) ראה רמב"ם פ"ב דהלכות ע"ז, ה"ב: צוונו הקב"ה שלא לקרות כו' ולא נהרהר כו' שלא תשאל על דרך עבודתה כו' (עיי"ש ובהלכה ג).

יט*) בברכות השחר (ברכות ס, ב). וראה סנהדרין קז, א.

כ) ישעי' מ, ה.

כ*) שער האמונה פכ"ה ואילך. וראה תניא פל"ו.

כא) נוסח התפלה. וראה ישעי' נב, ח (הובא בתניא שם. שער האמונה רפכ"ו): כי עין בעין יראו גו'. ועוד.

כב) ראה לקמן בפנים סעיף ז.

כג) אבות פ"ב מ"א.

כד) תהלים צד, ט. נתבאר בסה"מ קונטרסים ח"ב רעט, ב ואילך. ועוד.

כה) ראה בארוכה סה"מ קונטרסים ח"א (רכו, ב ואילך) בנוגע למשלים, שעל ידם השגת אלקות היא במוחש ממש, עיי"ש. וראה לקמן הערה מ.

כו) לשון התניא רפמ"א. וראה רמ"א או"ח בתחילתו. שו"ע אדמו"ר הזקן שם (ובמהדורא תנינא - סעיף ד־ה). ממורה נבוכים ח"ג פנ"ב.

כז) ראה שער האמונה שם (מה, א): ולהתפעל ביותר מפני שהוא מקרוב יותר כו', ע"ש.

כח) שמו"ר פל"ה, א (ועיי"ש עוד כיוצא בזה).

כט) ולהעיר מפרש"י בראשית א, ד (מדברי אגדה); מאמר רז"ל (שבת כח, ב. פרש"י תרומה כה, ה) בנוגע ל"תחש". ועוד.

ל) ובמילא שזוהי כל מציאותו - ראה בארוכה לקו"ש חי"ט ע' 192 ואילך.

לא) להעיר מהמשך הזהר (דלעיל הערה ה): ובההוא זמנא אתגליא לכלא הדא הוא דכתיב (צפני' ג, ט) כי אז אהפוך אל עמים וגו'.

לב) "אחדות פשוטה, אחדות הוא מבלי בחינת ריבוי כלל ופשוט הוא מבלי התחלקות כלל כו'" (סה"מ תרע"ח ע' קלד).

לג) ואדרבה - כידוע המעלה ב"אחד" על "יחיד" - ראה תורה אור נה, ב. אמרי בינה שער הקריאת שמע פ"ח ואילך. ועוד.

לד) ראה דרך מצותיך מט, א. ועוד.

לה) ראה אגרות קודש ח"ג ע' לא־ג - נדפס בלקו"ש חט"ו ע' 473-4.

לו) ראה הקדמת אבן עזרא לפירושו על התורה: ולמה בי"ת בתחלה להורות כי ה' אחד והנבראים שנים שהם עצם וצורה. וראה רמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ד סוף ה"א. ולהעיר מבד קודש פ"ד ובהערות שם (וע' 19 שם). ואין כאן מקומו.

לז) להעיר מרמב"ם הלכות מלכים ספי"א (שנשמט על ידי הצנזור): וכל הדברים האלו כו' אינן אלא לישר דרך למלך המשיח ולתקן העולם כלו לעבוד את ה' ביחד כו', עיי"ש בארוכה. - ומכל שכן וקל וחומר בנדון דידן.

לח) ראה בענין השירים (עצמות כו') דסעודת המלך (דרושי עבדים היינו - סידור רצג, סע"ד ואילך. ועוד).

לט) להעיר מהקדמת הרמב"ם לפירוש המשניות (ד"ה אחר כן): והנכבד שבמושכלות לצייר לנפשו אחדות הקב"ה כו' ששאר החכמות אינם אלא להרגיל בהם עד שיגיע לדעת האלקי כו', עיי"ש בארוכה.

מ) להעיר מסה"מ קונטרסים (דלעיל הערה כה), שעל ידי המשלים כו' מדברים גשמיים "מברר ומזכך הנפש האלקית את חלקו בעולם, והיינו הדברים הגשמים אשר על ידם משיג אלקות הרי הוא רואה בהם ענין האלקי והיינו מה שרואה פרטי הנמשל בהמשל ואיך שהם דבר אחד ממש כו'", עיי"ש בארוכה.

ב"ה

Ever wonder why...

SHARING THE ORIGINAL WORKS OF THE CHABAD REBBEIM

sie

...Hashem created light first if there were no other creations to benefit from it yet?

FIND THE ORIGINAL QUESTION AND ANSWER IN SELECTIONS FROM LIKKUTEI SICHOS, VOL. I, BEREISHIS, P. 18 FF.

The Rebbe's Likkutei Sichos revolutionizes Torah study, Jewish life, and G-dly experience. For the first time ever, a curated selection of Likkutei Sichos is available in English.
Now you can enjoy the original in its purest form.
Bereishis, Shmos available. Vayikra coming soon.

Original talks. Original questions.
Original answers. Original insights.

sie

ORDER NOW AT
Sie.org
& stores

CONNECT WITH US!

Spotlight

SICHOS IN ENGLISH